

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2019

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Tłumaczenie tekstów oraz korekta językowa native speakerów tekstów artykułów naukowych oraz recenzji naukowych w tomach XIII (2018) i XIV (2019) finansowane w ramach umowy 790/P-DUN/2018 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

The translation and the proofreading by a native speaker of the texts of academic articles and reviews in the volumes XIII (2018) and XIV (2019) financed as part of the Agreement 790/P-DUN/2018 from the funds of the Ministry of Science and Higher Education allocated for the purpose of promoting and propagating science.

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2019

Komitet naukowy / Scientific Committee:

Prof. Peter van Alfen, Prof. Michael Alram, Prof. Aleksander Bursche, Prof. François de Callatay, Dr Karsten Dahmen, Prof. Georges Depeyrot, Dr Haim Gitler, Zofia Golubiew, Prof. Wiesław Kaczanowicz, Elżbieta Korczyńska, Prof. Katerini Liampi, Prof. Adam Małkiewicz, Prof. Andrew Meadows, Prof. Mariusz Mielczarek, Dr Jiří Militký, Prof. Janusz A. Ostrowski, Prof. Maciej Salamon, Prof. Bernhard Weisser

Redakcja / Editorial Board:

Redaktor / Editor in Chief – Jarosław Bodzek
Zastępca redaktora / Associate Editor – Mateusz Woźniak
Sekretarze / Secretaries – Dorota Malarczyk, Anna Bochnak, Barbara Zajac

Redaktor tematyczny / Theme Editor:

Peter van Alfen

Redaktor językowy / Linguistic Editor:

Peter van Alfen

Recenzenci / Reviewers:

Prof. Bartosz Awianowicz, Prof. Katarzyna Balbuza, Dr Barbara Butent-Stefaniak, Dr Witold Garbaczewski, Dr Adam Kędzierski, Dr Hab. Agata Kluczek, Dr Koray Konuk, Dr Piotr N. Kotowicz, Dr Kyrilo Myzgin, Dr Dariusz Niemiec, Prof. Marek Olbrycht, Prof. Zenon Piech, Dr Hab. Vladimir F. Stolba, Dr Klaus Vondrovec, Dr Eliza Walczak, Dr Tomasz Więcek, Dr David Wigg-Wolf, Dr Hab. Marcin Wołoszyn

Redaktorzy prowadzący / Commissioning Editors:

Dorota Malarczyk, Anna Kowalczyk

Tłumaczenia / Translations:

David Daniel, Grzegorz Haczewski

Korekta / Proofreading:

Aedaan Shaw

Projekt graficzny i typografia / Graphic Design and Desktop Publishing:

Luiza Berdak

Skład i lamanie | Typesetting and Page Layout:

Katarzyna Poznańska

Adres redakcji / Address of the Editorial Office:

Muzeum Narodowe w Krakowie
ul. Józefa Piłsudskiego 12, 31-109 Kraków
tel. (+48) 12 433 58 50
e-mail: notae@mnk.pl
<http://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>

Wyłącznie odpowiedzialność za przestrzeganie praw autorskich dotyczących materiału ilustracyjnego ponoszą autorzy tekstów.
Authors of the texts bear the sole responsibility for observing the copyright illustrations.

Wersją pierwotną pisma *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* jest wersja elektroniczna.
The electronic edition of the *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* is treated as its original version.

© Muzeum Narodowe w Krakowie i Autorzy, 2019

ISSN 1426-5435

SPIS TREŚCI / CONTENTS

- 11 Od redakcji
12 From the Editors

ARTYKUŁY / ARTICLES

- JAROSŁAW BODZEK
15 The Satraps of Caria and the Lycians in the Achaemenid Period: Where is the Numismatic Evidence?
Satrapowie Karii i Licyjczycy w okresie Achemenidów: czy istnieją świadectwa numizmatyczne?
- EMANUEL PETAC, AUREL VÎLCU
43 About the Diobols Hoard of Apollonia Pontica and Mesembria Discovered in 1911 in Constanța (Ancient Tomis)
O skarbie dioboli Apollonii Pontyjskiej i Mesembrii odkrytym w 1911 r. w Konstancy (starożytnej Tomi)
- YANNIS STOYAS
59 Wheat-Ears and Owls. Remarks on Thessalian Coins with Countermarks
Kłosy i sowy. Uwagi na temat kontramarkowanych monet tesalskich
- MATEUSZ OKOŃSKI
93 Images of Central European *externae gentes* in Trajan's Monetary Iconography and Their Role in the Propaganda of the Imperial Era
Wizerunki środkowoeuropejskich externae gentes w ikonografii monetarnej Trajana i ich pozycja w propagandzie imperialnej epoki
- BARBARA ZAJĄC
123 The Roman Imperial Coinage Model for Some Provincial Coins of Bithynia and Pontus Struck During the Reign of Trajan (98–117)
Rzymskie mennictwo imperialne jako wzór dla niektórych monet Bitynii i Pontu bitych w okresie rządów Trajana (98–117)
- ARKADIUSZ DYMOWSKI
149 The Problem of the Presence of Barbarian Imitations of Roman Imperial Denarii in the Lands of Present-Day Poland. An Attempt at a Balance
Problem występowania barbarzyńskich naśladownictw denarów rzymskich na terenie obecnej Polski. Próba bilansu
- VITAL' SIDAROVICH
183 New Find of Gold Roman Coin-Pendants in the South-West of Belarus
Nowe znalezisko złotych rzymskich monet-zawieszek z południowo-zachodniej Białorusi

- 197 KYRYŁO MYZGIN, STEPAN STEPANENKO, YURI SYTYI
Discovery of a Panticapaeum Coin at the Shestovytsya Early Medieval Settlement
Znalezisko monety pantikapejskiej z wczesnośredniowiecznej osady Szestowica
- 221 KRZYSZTOF TUNIA, MATEUSZ WOŹNIAK
Coins from an Early-Medieval Burial Ground in Stręgorzycze, Krakow District
Monety z cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Stręgorzycach, pow. Kraków
- 249 DARIUSZ ROZMUS
Early Medieval Lead “Weights” from Młoszowa (near Trzebinia)
Wczesnośredniowieczne „ciężarki” ołowiane z Młoszowej k. Trzebini
- 263 MICHAŁ ZAWADZKI
Remarks on Changes in the Iconography of Jagiellonian Crown Coins
Uwagi o zmianach w ikonografii koronnych monet jagiellońskich
- 281 ANNA BOCHNAK, IWONA MŁODKOWSKA-PRZEPIÓROWSKA
A Seventeenth-Century Hoard of Coins Found at the Cemetery near the Church Dedicated to St. Barbara in the Old Town of Częstochowa
Siedemnastowieczny skarb monet znaleziony na cmentarzu przy kościele pw. św. Barbary na Starym Mieście w Częstochowie

RECENZJE / REVIEWS

- 327 JAROSŁAW BODZEK
WILHELM MÜSELER
Lykische Münzen in europäischen Privatsammlungen, (Gephyra Monographien 4), Istanbul 2016, 207 pages, 29 plates; ISBN 978-605-396-421-6
- 335 JAROSŁAW BODZEK
MARIUSZ MIELCZAREK
Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. I: The Archaeological and Ethnographical Museum in Łódź. Part 3: Bosphorus-Cilicia, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, Kraków–Warszawa 2016, 122 pages, 42 plates, indices; ISBN 978-83-7676-258-6
- 338 JAROSŁAW BODZEK
ELIZA WALCZAK, ALEKSANDRA KRZYŻANOWSKA
Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 1: The Northern Black Sea Coast: Chersonesus-Bosporus, The Polish Academy of Arts and Sciences, Kraków–Warszawa 2016, 130 pages, 53 plates, indices; ISBN 978-83-7676-200-5

ELIZA WALCZAK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 2: The Northern Black Sea Coast: Bosphoran Rulers, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Warsaw, Kraków–Warszawa 2017, 174 pages, 71 plates, indices; ISBN 978-83-7676-280-7

ELIZA WALCZAK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 3: The Northern Black Sea Coast: Bosphoran Rulers – Sarmatia, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Warsaw, Kraków–Warszawa 2018, 168 pages, 66 plates, indices; ISBN 978-83-7676-304-0

EVGENI I. PAUNOV

342 JAROSŁAW BODZEK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. III: The National Museum in Cracow. Part 3: Thrace and Pontus, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Krakow, Kraków–Warszawa 2018, 148 pages, 58 plates, indices; ISBN 978-83-7676-305-7

SZYMON JELLONEK

343 MAREK BUDAJ, JÁN HUNKA

Nálezy Mincí na Slovensku / Coin Finds in Slovakia. V/1. Archeologický Ústav Sav Historické Múzeum SNM, Bratislava–Nitra 2018, 260 pages; ISBN 978-80-8196-026-0

KRONIKA / CHRONICLE

MATEUSZ WOŹNIAK

347 Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2018)

354 *The Chronicle of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow (2018)*

JAROSŁAW BODZEK

363 Kronika Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie (2018)

365 *The Chronicle of the Numismatic Section of the Commission on Archaeology of the Polish Academy of Sciences (Krakow Branch of the Polish Academy of Sciences) (2018)*

BARBARA ZAJĄC, SZYMON JELLONEK, PAULINA KOCZWARA

367 *Pecunia Omnes Vincit. International Numismatic and Economic Conferences (2013–2018)*

NEKROLOG / OBITUARY

JAROSŁAW BODZEK

373 Stefan Skowronek (16 stycznia 1928 – 11 czerwca 2019)

379 *Stefan Skowronek (January 16, 1928 – June 11, 2019)*

386 Bibliografia wybranych prac numizmatycznych prof. Stefana Skowronka

Selected Bibliography of Prof. Stefan Skowronek's Numismatic Works

Stefan Skowronek (1928–2019) podczas wykopalisk archeologicznych w Egipcie (1960/1961)
Ze zbiorów Ośrodka Dokumentacji Filmowej Nauki Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie
Stefan Skowronek (1928–2019) during archaeological excavation in Egypt (1960/1961)
From the Center of Visual Documentation of Polish Science (Pedagogical University of Cracow)

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce tom XIV *Notae Numismaticae – Zapisków Numizmatycznych*. Zgodnie z przyjętymi przez nas zasadami wszystkie teksty publikujemy w językach kongresowych, z angielskimi i polskimi abstraktami. Polskojęzyczne wersje tekstów odnoszących się w większym stopniu do zainteresowań czytelnika polskiego są zamieszczone w formie plików PDF na stronie internetowej Muzeum Narodowego w Krakowie (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). W podobny sposób udostępniamy cały obecny tom oraz tomy archiwalne. Na stronie internetowej dostępne są ponadto wszelkie informacje ogólne o czasopiśmie oraz instrukcje dla autorów i recenzentów.

11 czerwca 2019 r. w wieku 91 lat odszedł prof. dr hab. Stefan Skowronek (1928–2019), nestor polskiej numizmatyki, wieloletni pracownik i kierownik Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie, wybitny znawca numizmatyki antycznej, wykładowca i pracownik Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek wielu towarzystw i organizacji naukowych, w tym członek honorowy Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie.

Jego pamięci poświęcamy XIV tom *Notae Numismaticae – Zapisków Numizmatycznych*, czasopisma, które mocno wspierał jako autor i członek Komitetu Naukowego.

Redakcja

Dear Readers,

It is with great pleasure that we present volume XIV of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* to you. In accordance with the principles that we have adopted, our texts are published in the conference languages with English and Polish abstracts. The Polish-language versions of the texts that are more relevant to the interests of the Polish reader can be found as PDFs on the website of the National Museum in Krakow (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). Similarly, the whole of the present volume is available online, as are previously published volumes of the journal. The website also contains general information about the journal as well as information for prospective authors and reviewers.

Prof. Dr. Hab. Stefan Skowronek (1928–2019), the doyen of Polish numismatics, died on June 11, 2019, at the age of 91. For many years, he worked as an employee – and then as head – of the Numismatic Cabinet at the National Museum of Krakow. He was also a lecturer and employee of the Pedagogical University of Krakow, a lecturer at the Jagiellonian University, and a member of numerous scientific societies and organizations, having honorary membership status at the Krakow branch of the Numismatic Section of the Polish Academy of Sciences' Commission on Archaeology.

It is to his enduring memory that we dedicate volume XIV of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*, a journal that he helped to support as both an author and as a member of the Scientific Committee.

The Editors

MARIUSZ MIELCZAREK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. I: The Archaeological and Ethnographical Museum in Łódź. Part 3: Bosporus-Cilicia, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, Kraków–Warszawa 2016, 122 pages, 42 plates, indices; ISBN 978-83-7676-258-6

After a gap lasting almost two decades, we now have, thanks to funding from the Ministry of Science and Higher Education's National Programme for the Development of the Humanities, the next (that is, the second) part of the *Sylloge Nummorum Graecorum* on the collection of Greek coins at the Museum of Archaeology and Ethnography in Łódź.¹ In order to give a full account of the collection of this institution in Łódź, two more parts are planned. Prepared by Mariusz Mielczarek with the assistance of Piotr Komorowski, the work currently under review covers coinage from a geographical area that is wide in scope: from the Bosporan Kingdom (182 pieces) to Colchis (4 pieces), Pontus (14 pieces), Paphlagonia (11 coins), Bithynia (17 pieces), Mysia (34 pieces), Troas (6 pieces), Aeolis and Lesbos (16 pieces), Ionia and its islands (42 pieces), Caria and its islands (35 pieces), Lidia (6 pieces), Phrygia (8 pieces), Lycia (1 piece), Pamphylia (5 pieces), and Pisidia (10 pieces) all the way to Cilicia (4 pieces). Altogether, the work includes 396 coins. The catalogue proper is preceded by a short description of the history of the part of the collection that is covered in the work. Here we learn about the origin of particular coins from private collections that were put together before World War II in what are today Poland, Russia, Ukraine, Turkey, Iraq – or, in general, the Middle East – which this Łódź museum attained in the 1940s, '50s, '60s, and '70s. One should mention here the collections of K. Zbichorski (1907–1983), W. Głuchowski (1904–1977), W. Szczygielski (1905–1989), J. Mękicka, A. Domaradzki (1896–1978), A. Klein, and R. Kowalczyk. The author then indicates that some of the coins covered in the book come from finds.

Coins from the Bosporan Kingdom make up the largest group of coins and the one with the greatest value. With the exception of a few silver pieces, these are mostly bronze coins, struck in the name of the Bosporan poleis Panticapaeum (71 pieces) and Phanagoria (9 pieces), as well as coins of the rulers of Cimmerian Bosporus (102 pieces). Some of the Bosporan coins mentioned above are subject to a new elaboration, one that is based on the standard of the *SNG*, while others are covered via a republication of pieces that have already been described by

¹ The first part was published in 1998. Cf. MIELCZAREK 1998.

M. Mielczarek in separate articles.² Unfortunately, this newly published work does not discuss the correlation between the new volume of the *SNG* and the publications mentioned earlier, which would have been a great benefit for the readers. The fact that the Bosporan coins from the museum in Łódź have been published here means that international scholars will have access to yet another collection – the third largest Polish collection in public hands, following the collections in the national museums of Warsaw and Krakow – of pieces of this type. The smaller groups of coins that can be found in the catalogue consist of ones that were struck at mints on the southern coast of the Black Sea as well as ones from the lands of Mysia, Aeolia, Ionia, and Caria. With regard to Caria, a relatively large assemblage of coins stands out, these being coins struck at different periods in Rhodes (cat. 343–361). Besides the lands already mentioned, the remaining ones covered in the catalogue are represented by single mints; no more than ten coins are attributed to any of them. Despite the small number of pieces covered in this work, it is a valuable introduction to what are, in certain instances, very interesting coins. The work is supplemented with indices which are very helpful when it comes to making one's way around the catalogue: there is a geographical index; an index of kings and rulers; one of Roman emperors and members of the imperial families; an index of types of obverses and reverses; one of symbols; one of legends and inscriptions; an index of magistrates; one of control symbols and dates; one of monograms; one of countermarks; and one of overstrikes. The work is marked by the high quality of the photographs, which were taken by W. Pohorecki and B. Solarewicz. In general, this work has been very carefully prepared. One of the few shortcomings of the work can be seen in the division that is made in the catalogue between coins of the type “head of Ares/sword in sheath” (cat. 187 and 190–191) and coins of the type “head of Athena/Perseus” (cat. 188–189). We can say that the work under review is yet another step in the direction of publishing all the ancient Greek coins in Polish collections.

It is our hope that the remaining works of the collections of the Archaeological and Ethnographical Museum in Łódź will soon be published.

REFERENCES

- MIELCZAREK, M. 1998. *Sylloge Nummorum Graecorum, Poland*. Vol. I: *The Archaeological and Ethnographical Museum in Łódź*. Part 4: *Galatia – Zeugitana*, The Polish Academy of Arts and Sciences, Kraków.
- MIELCZAREK, M. 1983. “Monety Państwa Bosporańskiego w zbiorach Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”, *Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska* 3: 5–29.

² Cf. MIELCZAREK 1983; IDEM 1986; IDEM 1993.

MIELCZAREK, M. 1986. "Znaleziska monet starożytnych z Kołomyi i jej okolic, Ukraina. Pomyłka, niedokładności, nieporozumienia", *Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska* 6: 53–60.

MIELCZAREK, M. 1993. "Dwie monety Leukona II, króla Bosporu, w numizmatycznej kolekcji łódzkiego muzeum", *Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska* 10: 21–25.

JAROSŁAW BODZEK

Jagiellonian University

Author's address:

Jarosław Bodzek

Institute of Archaeology, Jagiellonian University

11 Gołębia Street

31-107 Krakow, Poland

jaroslaw.bodzek@uj.edu.pl

ORCID 0000-0002-4272-4117

Translation: David Daniel